

Ko po besedi vstanem

Beseda je bližina. Je odnos Očeta v Sinu in Sina v Očetu. Življenje samo. Upogiba me, tipa, preizkuša, izvablja, podira, rani, združuje, vrtinči, ljubi, križa. Sveti Duh jo nosi na svojih perutih. Z njo kroži nad nami in jo spusti v našo dušo, ko je trenutek ugoden zato, da bi se ugnezdila. Zrasla. Nič drugega nam ni treba početi kot to, da jo sprejmemo in čakamo. Ko dozori, jo izpovemo, izrečemo, iztismo, podarimo. Govori samosvoj jezik, ker se je grela v našem naročju. Samotna roža je, čeprav raste sredi mnogovrstnega cvetja. Oddaljena in bližnja kot bi rekel filozof in pisatelj Edvard Kovač. Je odnos transcendence. Neskončno domača in neskončno tuja. Drugi.

Obstaja troje vrst ljudi. Prva besede poimenuje in oblikuje, druga jih preimenuje. Prebesedi. Rečemo jima umetniki besede. Tretja vrsta ljudi besede zgolj izgovarja. Pre-naša. Vedno so me zanimali tisti, ki besedo ustvarjajo. Mojstri besede. Intenzivno sem se hranila z njihovimi besedili, bodisi govorenimi bodisi zapisanimi, in si močno predstavljala vse, kar je bilo izrečeno. To je bila moja najljubša igra. Igra predstav. Sčasoma se je zgodil preobrat in tudi sama sem se znašla med tistimi, ki doživeto pripovedujejo drugim in ne več sami sebi, ki zapišejo vse tisto, za kar čutijo, da je vredno, da se zapiše. Beseda je zame najlepše darilo. Že v začetku časov je obstajala. Bila je prvo in hkrati največje darilo Boga. Utelešena Beseda, ki vedno prihaja po drugem. Pisatelj Henry Miller, v svojem delu *Knjige v mojem življenju*, tega drugega imenuje "živa knjiga". Tudi o knjigah pravi, da so take, ki so žive in take, ki so mrtve.

Prava književnost ima moč vstajenja. Prebudi dušo. Ne gre toliko za razumsko in čustveno doživljajsko razsežnost kot za resničen dotik duše. Zato je prva med knjigami, ki si zasluži, da ji rečemo "živa knjiga" prav gotovo Knjiga knjig – Sveto pismo. Direktni govor na srce. Ljubezenska izpoved Boga človeku in človeka Bogu. To je resnično nora knjiga, ki potem, ko te osvoji, ostane s teboj vse do večera življenja. Knjiga, ki jo bereš edino tako, da jo živiš in ki jo živiš edino tako, da jo bereš. Najskrivnostnejša knjiga. Zapredena v molk, kot je zapreden veter na parkiriščih supermarketov ali v laseh deklic. Tako razmišlja o njej pisatelj Christian Bobin. Mojster besede. Pisatelj z veliko začetnico. Tisti, ki izgovori take besede in točno tako, kakor bi jih izgovoril ti sam, pa jih še nisi znal ubesediti v sebi. Pokliče besede, ki v tebi še spiyo. Pisatelj besed, zaradi katerih zadrhtiš, zahrepeniš v sebi tako močno, da se zgane tvoja duša. Temu pravim vstajenje besede. Predokus resničnega vstajenja. To je dogodek. Dogodek neskončne gostije besed, ko se tvoja duša igrivo sprehaja po črkah in stavkih in ločilih in je srečna. Srečna, ker besede plešejo v njeni notranjosti. Ker so radostne, ker prinašajo bližino drugega. Zapredejo te v odnos. In samo v odnosu bivaš. Si ti sam. Mojster besede cele noči išče pravo besedo, razvija tisto pozornost, ki jo drug drugemu dajeta ljubimca ali mati otroku, pravi Bobin, zato dober pisatelj nikoli ne uporabi splošne besede, te besede nobenega telesa, nobene zemlje, besede, ki služi idejam, ki služi laži.

Edina prava beseda je potemtakem beseda resnice. In edino "resnica vas bo osvobodila" je zapisano v Svetem pismu, ki je tudi zato

knjiga knjig, in je tukaj beseda tudi pot in življenje. Vzdrami te, da vstaneš in greš. Greš k oddaljenemu, bližnjemu. Greš, ker ljubiš. Greš, ker te pokliče Ljubezen.

Branje je torej resnično potovanje. Enega k drugemu. Besede so verbalno predelane in zato mehkeje dostopne vsakemu bralcu. Ko berem, se pogovarjam z junaki, predvsem pa z avtorjem. Poustvarjam. Podoživljam. Berem zato, da bom tudi sama znala upovedati svojo zgodbo drugemu, h kateremu odhajam. Drugemu, ki je resničen, ki biva. Da bom znala upovedati izkušnjo, da jo bom osmislila za Boga, zase in za bližnjega. Berem zato, da v spanju ne bi bila sama ali z besedami Draga Jančarja v romanu *Katarina, pav in jezuit*, da prazni prostor neznanega hriba ne bi bil brez svojih meja, da gozd ne bi bil brez obronka, jasa ne brez varnih tal in prostor ne brezbrežen, da svet ne bi bil nenadoma velik, prevelik, velika votlina pod zvezdami, temni ocean. Berem. Stavke globoke kot ocean. Poti dolge kot vesolje. Očarana nad izjemnimi slikami besed (Jančarjev roman jih ima nešteto) nad dolžino misli, nad močjo izpovedovanja. Berem. Vredno je brati. Vredna sem, da si podarim ta čudež, za katerega se vsakič na novo odločim. Da po besedi vstanem.

Vedno znova zazvenijo v meni Bobinove besede o branju: *Tisti, ki ne berejo nikoli, so pripadniki molčljivega ljudstva. Namesto besed imajo predmete: avtomobile z usnjenimi sedeži, kadar je denar; dimnikarčke na prtičkih, kadar ga ni. V branju zapuščamo življenje, zamenjujemo ga za duha sanj, za plamen vetra. Življenje brez branja je življenje, ki ga ne zapustimo nikoli; stisnjeno življenje, v katerem je nagnetenost vse, kar zaobsega – kot v tistih časopisnih zgodbah, ko vdrejo vrata v hišo, kjer so sobe do stropa polne smeti. Je bela dlan tistih, ki imajo zase denar. Je nežna dlan tistih, ki imajo zase sanje. In so vsi tisti, ki nimajo dlani; ki so brez zlata, brez črnila. Zato*

se piše. Samo zato, in če je zaradi česa drugega, je brez pomena: da bi šli eni proti drugim. Da bi bilo konec razdrobljenosti sveta, konec sistema kast, in da bi se končno dotaknili nedotakljivih. Da bi podarili knjigo tistim, ki je ne bodo nikoli brali.

Če poznaš zgodbo nekega človeka, neke živali, neke ptice, jih vzljubiš. Živimo v zgodbah in zgodbe živijo v besedah. Kristusa sem vzljubila zato, ker mi je povedal svojo zgodbo. Ker se me je resnično dotaknil. Zgodbo o tem, da me Bog ljubi tako močno, da mi je to moral povedati z Besedo. Zapisati v kri. Kristusova zgodba je namreč zgodba krvi. Oprana sem bila v njej. Gospod je vstopil vame po zakramentu svete spovedi tako nenadoma, da sem takoj vedela: Gospod je. Zdaj sem del te zgodbe, tega neugasljivega ognja, ki se širi pred mano, vroč in razbeleden. Gorim. "Prišel sem, da vržem ogenj na zemljo", je dejal. Zato sposobnost pripovedovanja zgodbe ni samo dekorativnega značaja, ampak je to preživetvena sposobnost. Vsakega izmed nas. Odrešenje. Pomlad duše, kajti tudi duša ima svojo pomlad in se odpira ...je v *Božjem ubožcu* dejal pisatelj velikega formata, Nikos Kazantzakis. Sveti Frančišek Asiški je besede najprej slišal in doživel, šele nato jih je prebral v evangelijskih. Beseda mu je bila najprej oznanjena. Razodeta. Prišla je, ko se je odprl za drugega, za pomlad besed.

Seveda obstaja tudi jesen besed, čas, ko besede zastarijo in izgubijo svojo spominsko moč. Vselej, kadar me premaga otožnost, odprem Sveto pismo, da se spomnim, kako me Gospod ljubi, kajti moj spomin je začasen in neselektivno pozabljam. Gospodov je večni. Plava nad nami kakor sokol v svojem letu. Spomin sveta je. Spomin človeštva. Večni ogenj. Ko moja beseda, ki ji pojenja energija, trči ob njegovo, znova vzplamti.

Umetniki besede so tisti ljudje, ki so odšli na rob življenja, se tam srečali z Gospodom

ali vsaj s samim seboj in se vrnili, da bi to povedali še ostalim. Njihova beseda zato ne more biti beseda nesmisla, breztežnosti in neumja. Je izkustvo. Tak pisatelj je Kazantzakis. Živela in dihala sem z njegovim Frančiškom. Ne spomnim se pisatelja, ki me je tako močno zapletel v dialog kot prav on. Mojster dialoga je. Besede prihajajo na pot lahko, vedro, brez teže. Z jasnimi in globokimi sporočili. Brez težke žalosti in gren-

kobnosti. Veder in svetel je kot njegova domovina Grčija. Diha in kipi. Medtem ko berem, čutim, kako se mi napenjajo pljuča, kako mi pljuska srce, kot pljuska valovi grškega morja ob obalo. Vidim cvetoče limonovce, oljke in si rečem v njegovem jeziku "mandljevci govori mi o Bogu". Ko smo enkrat do te mere občutljivi, je beseda v nas res našla prostor, kjer se bo ugnezdila, kjer bo zasijala s svojo velikonočno in vstajensko svetlobo.

Zdenka Sušec

Izvoljenost

- Iz 6,6 Dotaknil si se mojih ust,
seraf, z žerjavico iz oltarja,
izbrisal si mojo krivdo,
odpustil moj greh.
Poslan si bil, da me prevzameš,
da me vnameš za živo pripoved
knjige vseh knjig.*
- Raz 5,5 Zlomil si njene sedmere pečate,
obrisal solze, ustavil jok.*
- Ezk 5,5 Fem besede, ponujene
na razgrnjenem knjižnem zvitku.
Grenke in nerazumljive v mojih ustih
postajajo sladke kot med.
Uredna sem.
Kakor Jagne, ki je bilo zaklano
in me s svojo krvjo odkupilo Bogu.
Dotaknil si se mojih ust,
seraf, z žerjavico iz oltarja,
izbrisal si mojo krivdo,
odpustil moj greh.*